पीठिका

'सम्यक् कृतम्' इति संस्कृतम्। संस्कृतं विश्व वन्दिता, विश्वभाषा अस्ति। बहु भाषाणां जननी इत्यपि विश्रुता अस्ति। संस्कृत भाषा अध्ययनेन किं प्रयोजनम् इति अधुना केचन जनाः पृच्छन्ति। परन्तु ते संस्कृतस्य महत्त्वं न जानन्ति एरा।

संस्कृतं केवलं पुरोहितानां भाषा न। एषा सर्वेषां भाषा। अत्र केवलं वैदिक मन्त्राणि, ज्योतिषं वा न सन्ति। अस्यां भाषायां गणितं, विज्ञानं, ज्योतिषं, खगोलशास्त्रं, वैद्यशास्त्रं, पाकशास्त्रं, शिल्पशास्त्रं, समाजशास्त्रं, साहित्यं, एवमेव सर्वेषु विषयेषु समृद्धम् अस्ति। अत्रि किं नास्ति इति पृष्ट्व्यं भवति। संस्कृत अध्ययनेन भारतीय संस्कृतेः संरक्षणं भवति।

एतादृशी भव्य रम्यो सरल, हृदयङ्गम भाषा संस्कृतम्। सर्वैः संस्कृत अध्ययनं भवितव्यम्।

संस्कृते आर्यभटः भास्करः, वागभटः, सुश्रुतः, चरकः, पाणिनिः, कालिदासः, भासः, भारविः, दण्डिः, बाणः, इत्यादयः महनीयाः, साधकाः आसन् इति तु आनन्ददायकं विषयम्। कालिदासस्य अभिज्ञान शाकुन्तलम् विश्वे प्रथम स्थाने स्थितं नाटकम् अद्यापि। सुश्रुतसंहिताया, चरकसंहितायां उक्तानि आरोग्य सम्बन्धि विषयाः अध्यापि अनुसरणयोग्याः। वराहमिहिरादयः विज्ञानिनः प्रतिपादितानि विषयानि अद्यापि संशोधनयोग्याः। प्रहेलिकाः चाटू श्लोकाः च सन्ति। एवमेव सर्वेषु विषयेषु उक्तानि, प्रतिपादितानि विषयानि संग्रहयोग्याः अनुसरणयोग्याः च सन्ति।

अतः एतादृशीं वैशिष्ट्पूर्णा संस्कृत भाषायाः अध्ययनम् अनिवार्यं, सूक्तं च अस्ति। विश्वे विभिन्ना, विशिष्टा संस्कृत भाषायाः अध्ययनार्थं सर्वत्र प्रयत्नः करणीयः। अतः प्रथम कक्ष्यातः संस्कृत भाषा अभ्ययनं प्रारम्भं करणीयम्।

अधिगममानकानि, - तेषां महत्त्वम्

छात्रः शालापरिसरे विविधेषु स्तरेषु समार्थ्यं सम्पादयति। व्यक्तित्वविकसस्य, जीवनकौशलम् विषयाणां ज्ञानं, भाषावगमनम्, इत्यादिरुपेण जीवनसामर्थ्यं सम्पादयति। तदर्थं पाठ्यविषये पाठ्येतरविषयेच छात्रस्य भागग्रहणम् अनिवार्यम्। एतादृशशैक्षणिकसाधनमेव 'अधिगममानकानि' इति कथ्यन्ते।

अधिगममानकस्य आवश्यकता का?

- मूलज्ञानस्य सम्पादनार्थं, विविधसामर्थ्यवर्धनार्थम्, जीवनमौल्यानां सम्पादनार्थम्, अध्ययनस्य ध्येयसम्पदानार्थम् अधिगममानकस्य आवश्यकता अस्ति।
- छात्रस्य सहजतया एव किञ्चित् सामर्थ्यं पूर्वमेव भवति, तत् किमिति अवगम्य तस्य पोषणं कर्तुं नैकविध – उपायाः समाश्रयणीयाः, तदर्थम् अधिगममानकस्य आवश्यकता वर्तते।
- अधिगमसन्दर्भे छात्रः बोधनप्रक्रियायां कदाचित् क्लेशम् अनुभवति, अतः तस्य क्लेशस्य दूरीकरणार्थम् प्रत्येकः छात्रः स्पष्टं ज्ञातुम् अस्य अनिवार्यता अस्ति।
- कक्ष्यायां बोधनं रुचिकरं भवेत्, प्रयोजनाधारितं भवेत् तदर्थम् अस्य अनिवार्यता अस्ति।
- अधिगमस्य उद्धिष्टं किमिति ज्ञापनीयम्, तस्य परिधिः कः इति निर्धारणम्।
- छात्रस्य प्रोत्साहनम् अनिवार्यम्, अतः तस्य सामर्थ्यानुगुणं मार्गदर्शनं कर्तुम् अधिगममानकस्य उपयोगः करणीयः। तेन सर्जनात्मकः अधिगमः सिध्यति।
- सर्जनात्मक – अधिगमद्वारा ज्ञानसम्पादनं, जीवने तस्य समन्वयनम् – एतदर्थम् अधिगममानकं सहकरोति।

भाषाशिक्षणे अधिगममानकम्

अध्ययनप्रक्रियावसरे विविधस्तरीयाः छात्राः भागं वहन्ति। वयसानुगुणम् अधिगमः (Learning) अपि विद्यते। भाषाध्ययनेन एतानि कौशलानि अवश्यं सम्पादनीयानि। तत्र प्रथम भाषा / द्वितीय भाषा / तृतीया भाषा एवं याकापि भाषा भवतु नाम। यथा श्रवणम्, भाषणम्, पठनम्, लेखनम्, एतानि भाषाकौशलानि सम्पादनीयानि। एतैः सह शब्दसम्पत्तिः, व्याकरणम्, संवहनम् सर्जनशीलता, अभिव्यक्तिः, जीवनमौल्यानि, भाषासामर्थ्यम् एतत् सर्वं सम्पादनीयं भवति। एतेन छात्रस्य व्यक्तित्वविकासः वर्धते।

शिक्षणे भाषायाः अधिगमस्य प्राथमिक – अनिवार्यता

- प्राथमिक शिक्षणं नाम भाषाशिक्षणमेव।
- भाषाद्वारा एव अधिगमः, चिन्तनम्, अभ्यासः, ज्ञानम् वैचारिकी शक्तिः, विवेकः – एतत् सर्वं सम्पाद्यते।
- छात्राणां भाषासामर्थ्यस्य स्तरः शिक्षणस्य स्तरःश्च अनयोः मध्ये धनात्मकः प्रभावः भवति।
- भाषाद्वारा एव अक्षरज्ञानम् पठनम्, लेखनम्, तेषां समुचितकाले उपयोगः एतत् सर्वं सिध्यति।
- शिक्षणस्य प्रमुखं साधनं भाषा। यदि अपेक्षितानुगुणं भाषासामर्थ्यं वर्धते तर्हि, मौल्ययुत शिक्षणमपि लभ्यते।
- सम्यक् भाषायाः अध्ययनं यः करोति, तस्य गणितम् इत्यादि सर्वेषां विषयाणां ग्रहणशक्तिरपि सिध्यति।
- विविधानि कौशलानि सम्पादयितुं अध्ययनशीलतायाः सम्पादनार्थं भाषायाः अधिगमः अनिवार्यः।
- संवहनसामर्थ्यम् अधिगमस्य, अभ्यासस्य च सहायकं भवति।
- यस्य भाषासामर्थ्यं भवति, सः सहजतया बुद्धिमान भवति, तस्य आत्मविश्वासः वर्धते।
- यस्य भाषासामर्थ्यं भवति तस्य चिन्तनशक्तिः स्वतन्त्र भवति, विषयग्रहणसामर्थ्यं, अभिव्यक्तिसामर्थ्यम्, ज्ञानार्जनसामर्थ्यं च वर्धन्ते।

भाषाशिक्षणे सम्पत्स्यमानानि कौशलानि (मानकानि)

- श्रवणम्, भाषणम्, पठनम्, लेखनम् – एतेषां भाषाकौशलानां सम्पादनम् नित्यव्यवहार कौशलसामर्थ्यप्राप्तिः भवति।
- भाषायाः उपयोगः समुचितरीत्या मौखिकरूपेण लिखत रूपेण च भवेत् । तादृशव्यवहार सामर्थ्य सम्पादनं भवति।
- पठनकौशलम्, लेखनकौशलम् – अनयोः सम्पादनम् तयोः समुचितरूपेण अभिव्यक्तिसामर्थ्य वर्धनम् भवति।
- भाषाशुद्धता सिध्यति। प्रभावीरूपेण परस्परं संवहन कौशलं वर्धते।
- भाषायाः आत्मा व्याकरणम् इति विदुषाम् आशयः। अतः भाषायाः प्रयोगावसरे व्याकरणस्य ज्ञानम् अनिवार्यम् तादृशनिर्दुष्टवाक्यरचनाकौशलं सम्पादयति।
- समाजे उत्तमं व्यवहारं कर्तुं भाषा अनिवार्याः। तदर्थं सुन्दरवाक्यं कर्तुं सामर्थ्यं प्राप्नोति।
- समाजस्य इतराभिः भाषाभिस्सह व्यवहर्तुं - तथा विचारविनिमयार्थं भाषणकौशलं सम्पादयति।
- सदाचारः, सुचारुसम्भाषणम्, उत्तम अभिव्यक्तिः इत्यादि सामर्थ्यं सिद्यति।
- रचनात्मकसामर्थ्यं सिध्यति । सर्जनात्मकदृष्टिः वर्धते।
- अध्ययनशीलता, पुस्तकसंस्कृतिः च वर्धते।
- संस्कृतभाषायाः प्राचीनता, साहित्यप्रकारः, भाषासौष्ठवं भाषावैशिष्ट्यं किमिति च ज्ञानं छात्रः प्राप्नोति।
- तौलनिकम् – अध्ययनार्थं विशेषज्ञानं प्राप्नोति।
- सरलसुन्दरवाक्यानि प्रयोक्तुं सक्षमः भवति।
- संस्कृतभाषायाः अध्ययनेन चिन्तनशक्तिः वर्धते।
- संस्कृतभाषाध्ययनेन सुभाषितानां नीतिकथानां महाकाव्यानां परिचयः भवति।
- व्यासभासकालिदासादीनां श्रेष्ठकवीनां परिचयः भवति।
- रामायणम्, महाभारतम्, पुराणानि, नाटकानि एतेषां परिचयः भवति।
- बाल्ये एव उत्तमनीतेः अवबोधः भवति।
- छात्रः अध्ययनसन्दर्भे एव उत्तम संस्कारं प्राप्नोति।
- परोपकारबुद्धिः , सेवाभावः , त्यागमनोभावः, सहनशक्तिः च वर्धन्ते।
- उपनिषदां कथाः जीवनकौशलं बोधयन्ति।
- भासविरचितनाटकानाम्, कालिदासविरचित नाटकानाम् अध्ययनं प्रयोगश्च कथमिति अवगच्छन्ति।
- अभिनय सामर्थ्यं वर्धते।
- भोजराजस्य चम्पूकाव्याध्ययनं कृत्वा सरागं चम्पूकाव्यं पठन्ति।
- पाणिनेः अष्टाध्यायीं पठित्वा संस्कृत व्याकरणं जानन्ति।

- सङ्गीतम्, साहित्यम्, कला-इत्यादिषु विषयेषु अभिरुचिं प्रदर्शयन्ति।
- प्राचीनपरम्परा, भारतीयपरम्परा, ऋषिमुनिसंस्कृतिः एतेषां विशेषज्ञानं प्राप्नुवन्ति।
- राष्ट्रीयभावैक्यं सम्पादयन्ति।
- भ्रातृत्वभावः संस्कृतद्वारा सिध्यति।

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಮಾನಕಗಳು – ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಮಾನಕಗಳೆಂದರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದ ಹಂತದ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯಾ ಹಂತ/ವಯೋಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲಿತು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಕೌಶಲಗಳು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು, ವಿಷಯಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು.

ಕಲಿಕಾ ಮಾನಕಗಳು ಯಾಕೆ?

- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೂಲಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವರ್ತನೆ, ಮನೋಭಾವ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅಗತ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು.
- ಮಕ್ಕಳ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಗುರುತಿಸಿ ಪೋಷಿಸಲು.
- ಬೋಧನಾ – ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು.
- ಗುರಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಲು.
- ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ.
- ರಚನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲು.

ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಕಾ ಮಾನಕಗಳ ನಿರ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು:

1. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಆಶಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು:
2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ನೆಲೆಗಟ್ಟು (ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್) 2005:

- ಎನ್.ಸಿ.ಎಫ್ – 2005 ಆಶಯದಂತೆ ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಮನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಶುದ್ಧತೆಗಿಂತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ಓದು, ಬರಹ ಕೌಶಲಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು.
- ಭಾಷಾ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿಸಬೇಕು.
- ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸುಲಭ ಆಕರ್ಷಕ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಗೆ ಬಳಸಬೇಕು.
- ಬಹು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾಷಾ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುವರೆಗೆ ಮೂಡಿಸುವುದು.
- ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು.

ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಕೌಶಲ/ಸಾಮರ್ಥ್ಯ / ಮಾನಕಗಳು

- ಆಲಿಸುವಿಕೆ, ಮಾತು, ಓದು ಮತ್ತು ಬರಹ ಕೌಶಲಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.
- ಮೌಕಿಕ-ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.
- ಓದು, ಬರಹ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುವುದು.
- ಶುದ್ಧ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂವಹನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು
- ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೊಂದಿ ಶುದ್ಧಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.
- ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.
- ಸಮಾಜದ ನೆರೆಹೊರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಹಾಗೂ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಕೌಶಲಗಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.
- ಬಹುಭಾಷಿಕ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.
- ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿ, ನೆಲೆ ಜಲ ಹಾಗೂ ಮಹನೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಹೊಂದುವುದು.
- ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಮುದ್ರಣ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ರೈಲ್ವೆ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.

ಪೀಠಿಕೆ

"ಸಮ್ಯಕ್ ಕೃತಮ್ ಇತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮ್" ಸಂಸ್ಕೃತವು ವಿಶ್ವವಂದಿತಾ, ವಿಶ್ವಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಬಹು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾಸು ಮುಖ್ಯಾ ದಿವ್ಯಾ ಗೀರ್ವಾಣಭಾರತೀ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಪುರೋಹಿತರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಇದು ಎಲ್ಲರ ಭಾಷೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವೇದಮಂತ್ರ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಭಟ, ಭಾಸ್ಕರ, ವಾಗ್ಭಟ, ಸುಶ್ರುತ, ಚರಕ, ಪಾಣಿನಿ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಭಾಸ, ಭಾರವಿ, ದಂಡಿ, ಬಾಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹನೀಯರು ಸಾಧಕರು ಇದ್ದರೆನ್ನುವುದು ಆನಂದದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲಮ್' ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದ ನಾಟಕವಾಗಿದೆ. ಸುಶ್ರುತ, ಚರಕ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಸರಣ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ವರಾಹಮಿಹಿರ ಮೊದಲಾದವರ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಸಂಶೋಧನ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಹೇಲಿಕಾ, ಚಾಟೂ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ಭಾಷೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಮಾನಕಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

क्रोढीकृत - अधिगममानकानि

प्रथम भाषा - संस्कृतम्

क्र.सं.	अधिगममानकानि	अष्टमी कक्ष्या	
1.	श्रवणम्	*	माहेश्वर सूत्राणां परिचय:
		*	नीतिकथानां श्रवणम्
		*	संस्कृतवार्ताया: श्रवणम् ।
		*	सन्धिपदानां श्रवणम् ।
		*	देवतास्तोत्राणां श्रवणम् ।
		*	सुभाषितानां श्रवणम् ।
		*	सङ्ख्या वाचकानां श्रवणम्।
2.	भाषणम्	*	दिनचर्या
		*	गुरुशिष्ययो: सम्भाषणम्
		*	निर्दिष्टविषयमाश्रित्य भाषणम् ।
		*	बालकथा ।
		*	क्रीडाविषये चर्चा।
		*	नित्यव्यवहार: संस्कृतभाषाद्वारा
		*	कक्षायां सरलसम्भाषणम् ।

क्र.सं.	अधिगममानकानि	अष्टमी कक्ष्या	
3.	पठनम्	*	स्तोत्राणां पठनम् ।
		*	सुभाषितानां पठनम् ।
		*	लघुकथानां पठनम् ।
		*	सूचनफलके लिखितस्य विषयपठनम्
		*	संस्कृत दिनपत्रिका - मासपत्रिका इत्यादीनां पठनम् ।
4.	लेखनम्	*	उक्तलेखनम्
		*	कथां स्मृत्वा लेखनम्
		*	विरामपत्रलेखनम्
		*	कथापूरणम्
		*	लघुवाक्य लेखनम्
		*	कवीनां परिचयः
		*	सन्धिपदानां ज्ञानम्।
		*	समासपदानां परिचयः ।

5.	पदसम्पत्तिः	*	सादृश्यपदानां तौलनिक परिज्ञानम्
		*	पञ्चशतपदानां परिचयप्राप्तिः
		*	प्रासबद्धपदानां परिचयप्राप्तिः
		*	लघुकथानाम् अर्थग्रहणम्।
		*	कवीनां परिचयः
		*	सन्धिपदानां ज्ञानम्।
		*	समासपदानां परिचयः ।

क्र.सं.	अधिगममानकानि	अष्टमी कक्ष्या	
6.	बोधनकौशल्यानि	*	अभिनयद्वारा बोधनम्
		*	भाषाक्रीडा
		*	प्रत्यक्षपद्धतिमाश्रित्य बोधनम् ।
		*	P.P.T. द्वारा बोधनम् ।
		*	रसप्रश्नमाध्यमेन सह बोधनम् ।
		*	दृश्य श्रव्यमाध्यमद्वारा बोधनम् ।
7.	मौल्यानि	*	श्रद्धा भक्तेः वर्धनम् ।
		*	परधर्म सहिष्णुता ।
		*	आदर्श पुरुषाणाम् आदर्श पालनम् ।
		*	क्रियाशीलता ।
		*	भाषासामरस्य वर्धनम्
		*	क्रीडा मनोभावस्य जागृतिः।

क्रोढीकृत - अधिगममानकानि

प्रथम भाषा - संस्कृतम्

क्र.सं.	अधिगगममानकानि	नवमी - कक्ष्या		दशमी - कक्ष्या	
1.	श्रवणम्	*	आधुनिक कथानां श्रवणम् ।	*	पौराणिक ऐतिहासिक कथाश्रवणम् ।
		*	बोधकथानां श्रवणम् ।	*	नाटकस्य श्रवणम् ।
		*	संस्कृत वार्तायाः श्रवणम् ।	*	संस्कृतवार्तायाः श्रवणम् ।
		*	समासपदानां श्रवणम् ।	*	कृदन्त तद्धितयोः श्रवणम् ।
		*	प्रहेलिकानां श्रवणम् ।	*	चाटुश्लोकानां श्रवणम् ।
		*	रामायणमहाभारतादि श्लोकानां श्रवणम्	*	छन्दो बद्धकाव्यानां श्रवणम्
2.	भाषणम्	*	नित्य व्यावहारिक संभाषणम्	*	चर्चा संवादः विश्लेषणं च ।
		*	एकपात्राभिनयद्वारा सम्भाषणम्	*	महाभारतादि पौराणिक नाटक प्रयोगः ।
		*	सिद्धभाषणम्	*	आशुभाषणम् ।
		*	व्यक्ति विषये कथा कथनम्	*	प्रवासकथनम् ।
		*	आरोग्यविषये संवादः	*	कला-साहित्य सङ्गीत नृत्यादि विषये चर्चा
3.	पठनम्	*	विविधस्तोत्राणां पठनम्	*	विविध छन्दोबद्धश्लोकानां पठनम् ।
		*	पञ्चाशत् परिमित पदानां कथा श्रवणम् ।	*	एक पृष्टात्मक कथा श्रवणम् ।
		*	मासपत्रिकायाः पठनम्	*	दिनपत्रिकायाः पठनम् ।
		*	नाटकस्य अभिनय सहित पठनम् ।	*	चम्पूकाव्यस्य, नाटकादीनां भावभिव्यक्ति पूर्वक पठनम्।

क्र.सं.	अधिगगममानकानि	नवमी - कक्ष्या		दशमी - कक्ष्या	
4.	लेखनम्	*	गद्यखण्डस्य उक्तलेखनम् ।	*	नाटकसम्भाषणस्य लेखनम् ।
		*	श्लोकानां लेखनम् ।	*	गद्यस्य पञ्चदशवाक्यात्मक - अनुच्छेदस्य लेखनम्।
		*	व्यावहारिक पत्रलेखनम्।	*	कार्यालय पत्र लेखनम् ।
		*	पञ्चदशवाक्य परिमित प्रबन्ध लेखनम् ।	*	दीर्घप्रबन्ध लेखनम् ।
		*	कथा पूरणम्	*	कथा पूरणम् ।
5	पदसम्पत्ति:	*	शब्दर्थकोशस्य अध्ययन क्रमस्य अवगमनम् ।	*	कोशानां, अन्तर्जालस्य उपयोगस्य परिज्ञानम् ।
		*	सप्तशत पदानां परिचय प्राप्ति:	*	सहस्त्राधिकपदानां परिचयप्राप्ति: ।
		*	अपठित गद्यभागस्य पठनेन सह अर्थग्रहणम्	*	अन्यापदेश श्लोकानां अर्थग्रहणम् ।
		*	पद्यस्य भावग्रहणम् ।	*	नाटकादीनां अभिनयद्वारा भावाभिव्यक्ति: ।
		*	कविकाव्यानं परिचय:।	*	कविकाव्यशैलीनां परिचय:।
6	बोधन कौशल्यानि	*	दृश्यश्रव्यमाध्यमद्वारा बोधनम्।	*	अभिनयद्वारा बोधनम्।
		*	भाषाक्रीडा ।	*	दृश्य श्रव्यमाधध्यमद्वारा बोधनम्।
		*	प्रत्यदापद्धतिमाश्रित्य बोधनम् ।	*	भाषाक्रीडा।
		*	P.P.T. द्वारा बोधनम् ।	*	प्रत्यक्ष पद्धतिमाश्रित्य बोधनम् ।
		*	रसप्रश्नमाध्यमनेन सह बोधनम् ।	*	P.P.T. द्वारा बोधनम् ।
		*	अभिनयद्वारा बोधनम् ।	*	रसप्रश्नमाध्यमेन सह बोधनम्।

क्र.सं.	अधिगगममानकानि	नवमी - कक्ष्या		दशमी - कक्ष्या	
7.	मौल्यानि	*	सदाचार:, अहिंसा, परोपकार: एतादृशानां सद्गुणानां जाग्रति:	*	भावैक्य निर्माणम् ।
		*	आदर्शपुरुषाणां सद्गुणानां परिपालनम्	*	सामरस्य जीवनम्।
		*	जीवने आनन्दानुभूति:	*	जीवनोत्सवस्य आत्मविश्वासस्य च निर्माणम्।
		*	मैत्रीसम्पादनम्	*	आत्मीयताया: सम्पादनम्।
		*	समस्या परिहारकौशलवर्धनम्	*	युक्तायुक्तविचाराणां निर्णय सामर्थ्यम्
		*	परम्पराया:, संरक्षणम्	*	स्पर्धाभावस्य जाग्रति: ।

क्रोढीकृत - अधिगममानकानि

प्रथम भाषा - संस्कृतम्

कक्ष्या – पञ्चमी

क्र.सं	अधिगममानकानि		पञ्चमी – कक्ष्या तृ भा
1	श्रवणम्	*	अक्षराणां श्रवणम्
		*	स्वरव्यञ्जनाक्षराणां श्रवणम् ।
		*	सामान्य पदानां श्रवणम् ।
		*	विविध देवतास्तोत्राणां श्रवणम् ।
		*	प्रासबद्धपदानां श्रवण संस्कार:
		*	लघुवाक्यानां श्रवणम् ।
		*	लघुकथानां श्रवणम् ।
2.	भाषणम्	*	लघु पदानाम् उच्चारणम् ।
		*	लघुपदानाम् अनूच्चारणम् ।
		*	संयुक्ताक्षरयुक्त पदोच्चारणम् ।
		*	सन्निवेशम् अवलोक्य वाक्यरचनम् ।
		*	स्तोत्राणाम् अनुवाचनम् ।

3.	पठनम्	*	चित्राणि दृष्ट्वा पदोच्चारणम्।
		*	चित्राणाम् अधस्तात् लिखितपदानां पठनम्।
		*	सरल वाक्यानां पठनम् ।
		*	लघुकथानां पठनम् ।
		*	श्लोकानां पठनम् ।
		*	प्रासबद्धपद्यस्य पठनम्।
4.	लेखनम्	*	वर्णानां लेखनम् ।
		*	संयुक्ताक्षरयुक्तपदानां लेखनम् ।
		*	वस्तूनि दृष्ट्वा पदानां लेखनम्।
		*	सरल श्लोकानां लेखनम्।
		*	सरललघुकथा लेखनम्।
		*	उक्तलेखनाभ्यासः
5.	पदसम्पत्तिः	*	पदानां श्रवणसंस्कारः
		*	द्विशतपदानां पदसम्पत्तिः ।
		*	पञ्चाशत् पर्यन्तं सङ्ख्यापदज्ञानम् ।
		*	लघु, लघु पदयुक्तवाक्यानां परिचयः ।
		*	वस्तूनि अवलम्ब्य पदरचना।
		*	नित्योपयोगी पदानां परिचयः ।
		*	प्रासबद्धपदानां संग्रहः ।
		*	सन्धिपदानां संग्रहः ।
		*	शब्दकोशस्य अभ्यासः

7.	मौल्यानि	*	श्रद्धाशक्तेः वर्धनम् ।
		*	सदाचार – अहिंसा परोपकारः एतादृशानां – सद्गुणानां जागृतिः।
		*	आदर्श पुरुषाणां सद्गुणानां परिपालनम्।
		*	क्रीडामनोभावस्य जागृतिः ।
		*	स्पर्धामनोभावस्य जागृति
8.	बोधनकौशल्यानि	*	अभिनयद्वारा बोधनम्।
		*	दृश्य - श्रव्यमाध्यमद्वारा बोधनम्।
		*	भाषाक्रीडा ।
		*	प्रत्यक्ष पद्धतिमात्रित्य बोधनम् ।
		*	रसप्रश्नमाध्यमेन सह बोधनम्।
		*	P.P.T. द्वारा बोधनम्।

क्रोढीकृत - अधिगममानकानि

तृतीय भाषा - संस्कृतम्

क्र.सं	अधिगममानकानि		षष्ठी कक्ष्या		सप्तमी कक्ष्या		अष्टमी कक्ष्या
1	श्रवणम्	*	श्लोकानां श्रवणम्	*	मृदु-कर्कशव्यञ्जनयुक्त – श्लोकानां पठनम् ।	*	वर्णयो: मध्ये भेदस्य श्रवणम्
		*	कथाद्वारा विशिष्ठपदानां श्रवणम्।	*	कथाद्वारा विशेषपदानां श्रवणम्।	*	लघुवाक्यानां श्रवणम्।
		*	दृश्य –श्रव्यमाध्यमद्वारा संस्कृतगानस्यश्रवणम्।	*	लघुकथानां श्रवणम्।	*	कथाया: सन्निवेशस्य परिचय:
		*	सान्द्रमुद्रिकाद्वारा कथा श्रवणम्।	*	सान्द्रमुद्रिकाद्वारा कथा श्रवणम्।	*	नाटकेषु ध्वनि व्यत्यासस्य अवगमनम् ।
		*	लघुसम्भाषणाभ्यास:	*	शम्भाषणाभ्यास:	*	अन्वयानुसारश्लोकानां श्रवणम्।
2.	भाषणम्	*	नित्यव्यवहार: संस्कृतभाषाद्वारा।	*	संस्कृतसम्भाषणम् ।	*	वर्णानां स्पष्ट – उच्चारणम् ।
		*	समाजे संवहन कौशलम्	*	संस्कृतेन संबहन कौशलम्	*	विभक्तिसहित शब्दानां प्रयोग:।
		*	सरलकथा कथनकौशलम् ।	*	कथा कथन कौशलम् ।	*	कालानुगुणं क्रियापदस्य उपयोग:।
		*	कक्ष्यायां सरल सम्भाषणम् ।	*	चर्चा, संवाद:, आशुभाषणञ्च	*	नित्यव्यवहारे संस्कृतसरलवाक्यानां प्रयोग:।
						*	गुरुशिष्ययो: मध्ये सम्भाषणम्।

क्र.सं	अधिगममानकानि	षष्ठी कक्ष्या		सप्तमी कक्ष्या		अष्टमी कक्ष्या	
3	पठनम्	*	लघुकथाया: पठनम्।	*	कथाया: पठनम्	*	सरल श्लोकानां पठनं
		*	सुभाषितानां पठनम्	*	विविधसुभाषितानां पठनम् ।	*	संयुक्तपदयुक्त पदयुक्त वाक्यानां पठनम् ।
		*	सूचनफलकानां पठनम्।	*	सूचनफलकानां पठनम्।	*	विविध चिह्नानुगुणं (अल्पविराम इत्यादय:) पठनम्।
		*	सुबन्तानां पठनम् ।	*	सुबन्तानां पठनम् ।	*	अजन्त – हलन्त सुबन्तानां पठनम्।
		*	स्फोरक पत्राणां पठनम् ।	*	स्फोरकपत्राणां पठनम्।	*	कथानां पठनम्।
		*	श्लोकपठनम् ।	*	श्लोकपठनम् ।	*	सुभाषितानि, पद्यानां, नाठकादीनां च भावपूर्णं पठनम् ।
4.	लेखनम् ।	*	उक्तलेखनम् ।	*	उक्तलेखनम् ।	*	सरलपदयुक्त वाक्यानां लेखनम्।
		*	श्लोकपूरणम्	*	श्लोकपूरणम् ।	*	समासे विशिष्टपदानां लेखनम्।
		*	लघुवाक्यानां लेखनम् ।	*	वाक्यलेखनम् ।	*	पौराणिक ऐतिहासिक क्षेत्राणा विषये लेखनम्।
		*	कोष्ठकसहायेन वाक्य पूरणम्।	*	गद्यभागस्य लेखनम्।	*	लघुकथालेखनम् ।
				*	कोष्ठकसहायेन वाक्य पूरणम्।	*	पत्रलेखनम्।

5.	पदसम्पत्तिः	*	प्रासबद्धपदानां संग्रहः ।	*	प्रासबद्धपदानां संग्रहः ।	*	समानविभक्तिसहित पदानां संग्रहः।
		*	समाक्षर पदानां संग्रहः	*	समाक्षर पदानां संग्रहः।	*	विशिष्ठ क्रियापदानां संग्रहः।
		*	सन्धिपदानां संग्रहः	*	अच् सन्धि पदानां संग्रहः ।	*	अच् सन्धि पदानां संग्रहः ।
		*	सुबन्तानां संग्रहः ।	*	अजन्त पदानां संग्रहः ।	*	सर्वासु विभक्तीषु अजन्त पदानां संग्रहः ।
		*	नित्योपयोगीनी शब्दानां संग्रहः	*	व्यवहारिक पदानां संग्रहः	*	नूतनपदानाम् अर्थ ग्रहणम्।
		*	पञ्चविंशति पर्यन्तं संख्यावाचकानां संग्रहः	*	पञ्चाशत् पर्यन्तं संख्यावाचकानां संग्रहः	*	शतपर्यन्तं संख्यावाचकानां संग्रहः।
6	बोधनकौशलानि	*	अभिनयद्वारा बोधनम् ।	*	अभिनयद्वारा बोधनम् ।	*	भाषा क्रीडी द्वारा सम्भाषणे अभिरुचिः
		*	दृश्य श्रव्य माध्यम द्वारा बोधनम्।	*	दृश्यश्रव्य माध्यमद्वारा बोधनम्।	*	चित्रम् अवलोक्य दश वाक्यानि रचना कौशलम् ।
		*	प्रत्यक्षपद्धतिम् आश्रित्य बोधनम् ।	*	प्रत्यक्षपद्धतिम् आश्रित्य बोधनम् ।	*	सम्भाषणद्वारा नित्य व्यवहार कौशलम्।
		*	PPT द्वारा बोधनम् ।	*	PPT द्वारा बोधनम् ।	*	PPT द्वारा बोधनम् ।
		*	रसप्रश्नमाध्यमेन बोधनम् ।	*	रसप्रश्नमाध्यमेन बोधनम् ।	*	पत्र – प्रबन्ध रचना कौशलम् ।
						*	एकाङ्क नाटकस्य प्रदर्शनम्।

7	मौल्यानि	*	राष्ट्रभक्तेः जागरणम् ।	*	सत्यकथनम्, अहिंसायाः आचरणम्।	*	देश भक्तेः परिचयः
		*	त्याग मनोभावनायाः उत्पादनम्	*	मातृदेवो भव पितृ देवो भव इत्यादि संस्कारः	*	देशभक्तेः, श्रद्धायाः च वर्धनम्।
		*	ज्येष्ठानां विषये गौरवम् ।	*	आदर्शपुरुषाणां सद्गुणानां परिपालनम्।	*	भारतीय श्रेष्ठ परम्परायाः परिचयः।
		*	मैत्री सम्पादनम्	*	आत्मीयतायाः वर्धनम् ।	*	गुरुभक्तेः उत्पादनम्।
		*	क्रीडा मनोभावः	*	परम्परायाः संरक्षणम्।	*	आत्मविश्वासस्य जागरणम्।
						*	समय पालनम्

क्रोढीकृत - अधिगममानकानि
तृतीय भाषा - संस्कृतम्

क्र.संख्य	अधिगममानकानि	नवमी कक्ष्या		दशमी कक्ष्या	
1	श्रवणम्	*	विविधसाहित्यस्य श्रवणसामर्थ्यम्	*	सान्द्रमुद्रिकाद्वारा गानस्य कथाया: नाटकस्य च श्रवणम्।
		*	अन्तर्जालमुपयुज्य संस्कृत गीतानां श्रवणम्	*	गणकयन्त्रद्वारा विविधसंस्कृत वाङ्मयस्य परिचय:
		*	ज्येष्ठानां व्यवहारं श्रुत्वा प्रमुख पदानां श्रवणम्।	*	चम्पूकाव्यस्य सरागं श्रवणम्।
		*	पौराणिक एतिहासिक साधकानां चरितस्य श्रवणम्।	*	भाषाया: विविधमुखस्य परिचय: ।
		*	व्याकरण सम्बद्ध विशिष्ट पदानां श्रवणम्।	*	विशिष्ट प्रयोगयुक्त, अलङ्कार विशिष्ट विविध छन्दसां च वाक्यानां श्रवणम्।
2.	भाषणम्	*	विशिष्ट विषयमधिकृत्य भाषणम् ।	*	विशिष्ट विषयमधिकृत्य संवाद:, गणचर्चा, विश्लेषणं च ।
		*	परस्पर सरल चर्चा ।	*	स्वरचित कथाया:, गीताया: च कथनं गायनं च ।
		*	प्रवासस्य वर्णनं ।	*	नाटकस्य वाक्यानि भावपूर्ण कछनम् ।
		*	सिद्ध भाषणम्।	*	आशु भाषणम् ।
		*	नित्य जीवने सन्दर्भानुसारं सम्भाषणम् ।	*	निर्दिष्ट विषयमधिकृत्य सम्भाषणम्।

क्र.संख्य	अधिगममानकानि	नवमी कक्ष्या		दशमी कक्ष्या	
3	पठनम्	*	विविध छन्दोयुक्त पद्यानां पठनम्।	*	प्राचीन काव्यानां पठनम्।
		*	कथानां पठनम्।	*	चम्पू काव्यानां पठनम्।
		*	प्राचीन कवीनां परचयः ।	*	नाटकानाम् अभिनय सहित पठनम्।
		*	मासपत्राणां पठनम्।	*	शब्दर्थकोषस्य पठन क्रमः ।
		*	अन्तर्जालस्य विषयानां पठनम् ।	*	दिन पत्रिकाणां पठनम्।
		*	'स्मार्ट' कक्ष्या द्वारा विविध विषयाणां पठनम्।	*	PPT पदर्शयित्वा पठनम्।
		*	अमरकोषस्य पठन क्रमः	*	आशु काव्यस्य पठनम्।
4	लेखनम्	*	वाक्यानां लेखनम् ।	*	विविधशैली वाक्यानां लेखनम्।
		*	विशिष्ट प्रयोग सहित गद्य पद्ययोः लेखनम् ।	*	अन्य भाषायाः प्रसिद्ध साहित्यस्य अनुवादः
		*	लघुनाटकस्य स्व रचना	*	लघु काव्य रचना।
		*	पौराणिक, ऐतिहासिक पुरुषाणां वर्णनम् ।	*	दृश्य दृष्ट्वा शत पदानि उपयुज्य अनुभव लेखनम्।
		*	प्रहेलिकायाः अभ्यासः	*	चित्रं दृष्ट्वा वाक्य रचना ।
		*	व्यावहारिक पत्र लेखनम् ।	*	बन्धून् प्रति पत्र लेखनम्।
		*	सामाजिक समस्या विषये प्रबन्ध रचना।	*	नदी, पर्वत, पुण्य क्षेत्राणी विषये प्रबन्ध रचना।
5	पदसम्पत्ति	*	समानार्थक पदानां चयनम् ।	*	विशिष्ट क्लिष्ट पदानां प्रयोगसामर्थ्यम्।
		*	प्राचीन काव्यस्यविरल पदानां संग्रहः	*	विविध कोषस्य प्रसिद्ध पदानां परिचयः।
		*	संस्कृतेन नित्योपयोगीनां वस्तूनां परिचयः।	*	वैज्ञानिक पदानां संग्रहः ।
		*	अमरकोषे विद्यमानानां विशिष्टपदानां संग्रहः	*	कृत्, तद्धित, समास विशिष्ट पदानां संग्रहः ।
				*	संस्कृतम् अन्य भाषाणां तौलनिक पद संग्रहः

क्र.संख्य	अधिगममानकानि	नवमी कक्ष्या		दशमी कक्ष्या	
6.	अध्ययनकोशलानि	*	गद्य पद्ययो: सराग पठन कौशलम्।	*	ग्रन्थालये संस्कृत विषयाणां संशोधनम्।
		*	आधुनिक संस्कृत गानस्य अभ्यास:	*	तालपत्रादिनां पठन द्वारा विषय संग्रहणाम् ।
		*	कादम्बरी सदृश समास भूयिष्ठ काव्यस्य पठन सामर्थ्यम्	*	अभिनय कौशलम्।
		*	अन्तजलि संस्कृत सम्बद्ध साहित्यस्य संयोजनम्।	*	गोष्ठीषु भाषण कौशलम् ।
		*	समाजे संस्कृत प्रसरण कौशलम् ।	*	संस्कृत अष्टावधान कलानां कौशलम्।
				*	वीथिनाटकं, सरल संस्कृतस्य सम्भाषण अभ्यास:
				*	वार्ता पत्रिकासु संस्कृतलेखनं।
7.	मौल्यानि	*	त्याग:, करुण:, परोपकार: समाज सेवा इत्यादि सद्गुणानां वर्धनम्।	*	समाजे सामरस्यम्।
		*	राष्ट्रीय भावैक्यम्।	*	अनुशासन विशिष्ट जीवन पद्धति: ।
		*	क्रियाशीलताया: जागरणम्।	*	सत्सङ्गस्य प्रभाव:।
		*	आदर्शपुरुषाणाम् आदर्शपालनम् ।	*	राष्ट्रीय सम्पदां संरक्षणम् ।
		*	मैत्री सम्पादनम्।	*	मानव जन्म सार्थकता।
		*	वैज्ञानिक मनोभावस्य जागरणम् ।	*	राष्ट्रप्रज्ञाया: जागरणम्।
		*	नैतिकमौल्यानां जागरणम् ।	*	व्यक्तित्व विकसनं मानसिक परिवर्तनम्